

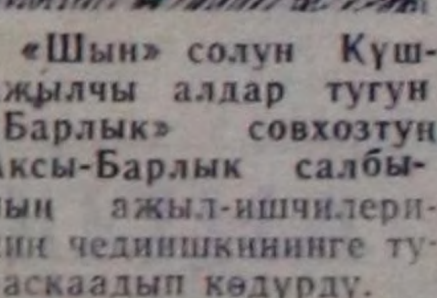
СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

1980 жылдың август 20, среда

1925 Чылдз
УНАЗН ЛЕТТИНГТОН

Өртээ 2 жөн.

БЕДИК КӨДҮРЛҮҮШКҮН

Ук салбыр (эргелек-
ни Ш. Ондар) 1647
онна сиген белеткээр
ланын август 19-та
650 тонна кылдыр
үүсеткен. Салбырнын
шчилери СЭКП-нин
XVI съездинде тв-
скаадып, ам-даа 350
онна сигенни белет-
ээрли хүлээнген.
Мурнакчылар д а н
дегер алынар!

Эрэн районун төвүнүн бү-
ле албан болгаш бүдүүр
организациялары нийтинин
алынга быжыг чөм-суур тур.
азар талазы-биле тускай
аалдаларны алгылаан. Ум
аалдалар бо хүннерде багай
эс күөсеттинип турар.

СЭКП обкомунун бюрозунун болгаш республиканын министрлер Чөвүзелинин август айны мал чени белектээ. Анын шалыпчы айы кылдыр, алааны-биле холбаштыр сиңчилерин хей-аады көдү. Алгын, ажил-ижи улам шапкыччаан. Оон бадыйткайыгыс-ла чижектен көрүп таур.

Районнуң өрткө удур кам-
наал чери он тонна сиген бе-
гетээр онаада алган. Ук-
лектив хостуг үезинде ону
таптыры-биле сес кижиге
алганы берген. Олар Тар-
шыкын хемден 27 тонна си-
ниги белеткээш, «Чаа орук»
хостотун малчыларынга хү-
дөдип берген.

А. ДАВАА.

Эрткен чылын Тожу
рсагт үгсн. Ындыг
мал чеми белеткээр
алган турган. Бо чылы
үнүштөр мыда эки үн
густ 15-тиг медээзин
чүглэ 14 хуу болуп

[illegible]

Шак мидат үнүүшкүниери
КП райкомукун бюро ж-
гүниери боттарынын тус-тус
лаапшкан бригадаларында
лып эгелззз.

Районжун эн хей малдыт
«Тоора-Хем» совхоз бо

СЭКП-ияга олмагачик XXVI съездинда чымылдары дуга-
йында партия Топ Комитетинде
июнь (1980 чыл) Плу-
мунуун шийтирилери болгаш
«СЭКП-ини XXVI съездин
толкыч уткуур дээш соци-
алисттик зарны дугайында»
партия Топ Комитетинде док-
таалы Кызылди коммуни-
стери болгаш бугу аялычы
уюм бедик кудурлушунуну
уткаан. Партиянын съездин
толкыч уткууру-биле куш-
улалчы коллективтер бедик-
чыгы социалистик хуузалгелерин
аткан.

В. И. Лежневич торуттуңгун күндүзгү бээр 110 чыл болгон күндөдө ону беш чылдык ийгилигин күүстөгөн «Каа-Хем» өмүс-дүрмү тарезинин дагжы-кызы 1980 чылдык тоңчукузе бээр мурунда алган күлүзүгө өзине неместир 400 муң рубльдык, «Волоканал» эргелетипчи ишчилери 13 муң рубльдык продукциясын бээрин күлүзгөн. Бо коллективтер ону чедиңкишигин күүсөдир-кызы социалисттик чарышты ийлабарткан.

Сүт заводуна, «Росвод» атындагы айылышкындын дөңсөө бетиндеги заводдун, тарта продукттарды өндүрүшүн сайрагала базасын, «Тына көз» тууду, престин автобазасынын бол-
гаш оске-да чактыктер өнү-
гүш беш чыккы плановь 7-де,
1980 чылдын баштайы
нын айынын онадздарын
тсгсд жактыгнар хүпүге че-
дир күзүлөр эгелешкынин үй-
дүрүшү. Көчмөчүлөр партия-
ларын баштагы тсгсдизин ая-
лар кылдыр мүрдүдө алган
күзүзгелерине нөмөшүр бо-
лушун 700 мул рублдын
күзүлөр продукциянын бүдү-
дүлөрүн, улус ажил-агынын
30 мул тонна чүктүктүн сөөр-
дүрүн, ажилчы чоңга 20 мул
рублдын ачы-дузунин чедир

Амгы үедө найысылалдын жыл-ишчилерин хүдээлгелерин үүселиринче бүгү күштү юоццнээн, коллектив бүрүзүндө күш-ажылчы чарыш кал-баарган.

Партиянын ээлчеглиг сьез-изинде төлөтүг ажуралды.

дээш сүт заводунаа ишчилэри
шалгычы ажалдап, кичээлгэй-
ни продукцияны шынары
экижидериче, ажалдан
ажимтыны белдериче уг-
ландырган. Оод түнчелгас
эрткен чеди айларда багай
эвес көргүзүгүлери чеди ай
Оналадаяа ажыр ан
мун рубулин продукцияны
берген. Саржаж кыпчиги
коллектив чал эсинден бээр
пландаяа ажыр дарт тоина
саржажы будуген.

«Росвоентпром» каттижыш-
тынын демир-бетон кымыга
дарааловуза Тува АССР-дин
Дэди Соедалын депутаты
Нийа Болотованын ууртукан,
комсомол-агыяктарын брига-
дазы сээндиз аалар бол-
дурган, социалисттик чарыкта
искейилжип кыжжп, эки когту-
дугерин чедип ал турар. Бри-
гада бетон-хоодук кылар че-
реге бууруктуугуз ажилдаа
кегеленип беш чылдын
санаалдык дорт чыл беш ай
дургузуна куусеткен. Агма
бригада кекжигунири
1981 чылдын февралдын

зын доктаамал ажыр күүседил
турарлар.

Кызылдан үстүрү салыны
нын коллектив партиянын
элчиги сөздүгүнө толугу
учуражыры-биле алган со-
циалисттик хушталарын ку-
судар дээш күш-ажылыч-
дүрүшүгүнүн ажаллап кел-
генер. Бичангаш чели айлар
планындан ажыр алдан му-
рубүдүн бараанын херекте-
чилерге саткан. Ишюля са-
гымжылар эл ажаллаан. Ба-
раан саямталыгын оона-
даын 103 ху куустекте,
оонаалдан ажыр 110 му ру-
бүдүн бараанын саткан.
«Саяк университет», «Детский
мир», №55 магазинин өткөн
айларда кыш жылдаан.

Наймысаладун үлөтүрүүнү, тулуг, сазыг уюштурууларын, аймактык тапшырылыг, коммунал-ажыл-агыг бугурууларын ажал-чычыларын СЭКП-нин ээлчегинг XXVI съездинде алар болдурган бошталыг чарышта киржип, күдээгелерин күүсөдир дээш кызымак ажаллап туралар.

Аныяк шүлүкчүлөрнүн XI Бүгү-эвилел фестивалы

Туу. Кызылга Политиктиг
тырытышынын бажынынга
эвиледешек республикалар
тыны анык шүлүкчүлеринин
XI Бүтү-эвилел фестивалы
ажыттыгын. Байырдал шинчи
кир дерип каан үлүг залга

фестивальдын кижикчилери
— анык шүлүктүлөр, чогаал-
чылар, культура, уран чүүл
жылдакчылары база чалат-
каннар олургулапкан. Авто-
номдук республикаларнын эн
еймери — Тыва АССР-де

аа катан өөрүшкүлүг ба-
йырлад келген. Музыкалыг
айлын байырлары Тывага
оокта чаа-ла динмиреп эрт-
еп болгай. Бо удаада аныак
өзгянын эи шилиндек те-
зелери чогаадыкчы арга-дур-
кулгазын солчуп, бот-ботта-
ындан өөренип алыры-биле
ында чыгып келген

ССРЭ-нийн Чогаалчлаар ави-
елинийн баштаар черийн се-
ретары О. Н. Шестинский
естивальды эгс сөс-биле
жыткан. Хүй националлыг

ақы-дунжа поэзиянын улу
айырлалы эрте-бурунгу тыва
черде эртип турарын ол онаа-
рай сеткил ханышыкын-биле
немлеглээш, чылыг хүлээп
алмышкын дээш республика-
нын партия, совет, комсомол
органныртыга өөрүп четтирге-
нин илереткен.

Чогаадыхчы салгал дээш
истинг партиязыс доктаамал
агыш салып келген болгаш
салып турар. Чогаадыхчы
инияктар дугайында доктаал-
гыс хүдээп алгандан бээр үш
күмүл эртп турар. Бо аразында
бесин улуг ажыдар чорут-
туганын ол демдеглээн.

Фестивалдын түнелинде
 нияк талантылар илеретти-
 ни үнөри чутаажок, чүгө
 ээрге мөөн мурунда эртип
 урган фестивальдарын дур-
 кулгазы ону бадыйткап турар.
 Тогаадкычы ханы сайгарылта-
 ы, чедишканинерни анык
 скенге ол кузат.

СЭКП-ТК-нын кежигүнүнө
аналит. партия обкомунун

бирги секретары Г. Ч. Шир-
шин фестивалын киржикчи-
леринге байр чедирип чүве
тутаалаан. Бүгү совет улус
СЭКП-нин XXVI съездинин тө-
лөнтүгү уткуур дээш хай-
нышкынның ажил-херектер-
е хаара туттунган үедө фес-

жаралыдын эртип туураы оңагай. Ук болушукун анык тоогодкычы интеллигенциянын улут байыраалы, ук байыраалды Тывада эртирпн туураы база оңагай болуп туураын ол демдегелди. Совет интелитуратанын тургускан кайымычкы өвүр-хевирлеринге ей-ей салгалар кижизип инген. Чалдыларнын идеял болгаш мөзү-шынар база эстетиктиг кижизилдигезип

е чечен чогаалдын ужуз-дугазы кончуг улуг. Хэй националдыг совет литературанын оставында кирип турар тыва литература хөгжүп сайзыраан. Тыва чогаалчыларнын чогааларын чүглө Тывада эвес, ха-мын бүгү чуртта болгаш жаш-

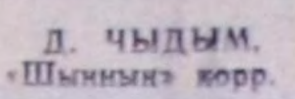
ыкыда-даа номчуп турар бо
ту берген

Совет Эвхеделинийн состо-
омынга киргөдөн бээр чаа-
мж ады чыл хедиш тура
амгы Гыча чечен чогаал, ура
нуул хөгжээ, аграр-инаул
градыт республика бол
бергийн Г. Ч. Шя
гийн тунсалинде чу
аалавышаан, фестивалым
ирижикчиринге чогаагыч
делиншикинринг күзөө.

СЭПК ТК-ның лектору, профессор А. И. Воробьев делегациядагы айылдарга дугайына сөз келгенини чыгышларга домалап. Фестивальдин кырк жаштары республиканын аймагындагы чондары-биле райондарга жетпур бугурунча чарлерин журашур, - чогадыгыч сөз келгенинде киржир.

Б. ДИРЧИН.

ЧУРУНТА: Беларус белгаш
уримен ССР-лерден нялген
естивальдың бөлүк киришк
илери.

Бөмбүрзектин судамы

СЭТА-НЫҢ КОРРЕСПОНДЕНТИЛЕРИ ДЫҢАДЫП ТҮР

Москва аэропорттарында самолёттар-биле хүн бүрүе 50 миң чедир пассажирлер ужулуп болур. Ындыг артык ССРЭ-нин Хамааты ужул чүдү министрствонун агаар харылааларынын наймысалдын Ленинград проспектинде турар Кол агентствозу хандырып турар. Оон делем залдарында авиабилеттер сатар он-он кассалар, харым бээр бюро, кноскилер бар. Оон чөмөнчүлөр харым угда мун амыг кижины чөмөнчүлөр болур. Пассажирлер маңа багжатарын дугаапкан, самолёттук олурар салоннарына ону хүлээн ап болур.

Бо чылда Москванын авиабадир 13 миллион пассажирлерин байгарып чорудар.

ЧУРУКТАРДА: билеттер сатар салбырда. Салбырны на-чалыгы И. М. Волкова болгон уул диспетчер Р. М. До-вожко туристер бөлүктөрүнө билет хандырылганын чугала-жып олар; агентствонун залдарынын бирээсин.

Б. КОРЗИНИННИН ФОТОЛАРЫ.
СЭТА-нын фотохроникасы.

55 чылын демдеглээн

ГАВАНА. (СЭТА). Хосталга ортулунун ажылчы чонна-ры Кубага баштайгы марксис-ти-ленинчи партиянын тургу-сунганында бээр 55 чыл өмү байырладыг демдеглээн. Чур-тун анжы-бүрү районнарына ажылдап турган марксисчи бөлүмнөр 1925 чылдын ав-густ 16-да чангыс аай рево-люсчу организация кылдыр каттышкан. Ук партия болза, хосталга болгон демократия дээр куба улустун эң шуду-гу демоселинин үезинде, ка-жан чуртту америк империа-лизмин чалчазы — хаанын өдүрүктү диктатор Маңадо ча-гырып турган дунга, Октяб-рини социалист Улут револю-циянын салдары-биле төртү-түнгөн.

Куба улустун эң эки ча-чылдары болгон шигеэдиш сикинтирген Компартияны амыс бажына ажылчы шиге-чөшкенини Карлос Балин-болаш Хулио Антонио Мелья-нышан ыдыг көсүк ажыл-дачынары турган. Чажыт байдалга он-он чылдарда ажылдашышан, куба комму-нистер марксизм-ленинизм идеяларын ишкейлиг нештердин, диктатурага уу-р демоселе ажылчы чоннары көдүрүп турган.

Партияга ууру реакция кы-дыг-дерин халдашканын кылган. Х. Антонио Мелья, партиянын өскө-даа хей-дөй активчилери өдүрткен, мун-мун коммунистерни кара-ба-жынары киир окташ. Ын-чалдажык Улут Октябрынн идеялары чаа-чаа талаакты-ларын болуун туктабынын алапта каттыштырган. Олар империялизмин тергиледеген ууру, ажылчы чоннары ар-

АЛДАРЛЫГ ОЮНДА

ХАНОИ. (СЭТА). Вьетнамын улусчу милициянын бөл-гаш айыл чок чорук күштерин тургусканында бээр 35 чылдагы тураскааткан байыраг хурал алаа болгон.

БСР-ниң чалаанын Премьер-Министр Фам Ван Донг ол хуралга чүе чугалап тура, амыг үеде Кыдаттын реаксиялыг чыгарыкчы бөлүктери америк империалистер-биле болгон делегей реакциянын өскө-даа күштерин-биле сүчөөлөжү алаш, социалист Вьетнама ууру хараактын ажылды ишкейлиг чорукту турарып маңадаш. Олар чөпсөктүг чөп-гөздөрин өскөдүп, бузгалашкын дээрбөөнө БСР-ни бөй тударын, оон экономикаын баксырадырын кызыдып ту-рарлар.

Революциянын чаа үе-чааында пролетариат диктатура-зын чугула чөпсөктөрүнн бирөөн болур чуртту улусту милициянында болгон айыл чок чорук күштеринге нарын болгон харысалгалыг сөргөтгалар оонааттыган. Олар алдар-лыг революсч чачылдарын хөгжүдүр, айыл чок чорукту болгон иштинин көрүм-чүрүмнү быжылдар, социализмин тургузарынын болгон төрөөн чуртту камгалаарынын хөроң-ге төлөтүп салышкынын киирер ужурут деп, Фам Ван Донг оонадап демдеглээн.

О. КОЛЕСНИКОВ.

БӨЛҮК КҮРҮНЭЛЕР КЫЙГЫРЫ

НЬЮ-ЙОРК. КНО-нуң кеми-гүннери бөлүк күрүнелер «Мурнуу-Чөөн Азияга тайбын-нын, оомургалдыг болурунун болгон нады амылдажыгынын айтыры» деп эгелиг чаа чуул-ду Кол Ассамблеянын XXXV сессиязында, хүн чурунунга киирер дугайында делегин КНО-нуң чингине секретарын-га киирген.

Сөөлүг 35 чылдарын дур-гузууда Мурнуу-Чөөн Азия тайбынны болгон оомургалдыг көрүмнүн дээр, тайлыбыр бижикте айтыган. Ол деви-сизирин чурттарынын хама-рышпас чорун, бот-эргезин болгон бурун бурун деви-сизирин турарын — үргүлү үрөп нелген азы кыжанышкын ааанга тургузуп келген. Мур-нуу-Чөөн Азияда байдал душ-күрүлү болгон айылдыг бол-лү артышкан, бо дээрге бо деви-сизирде-даа, бүгү делегей-де-даа тайбынга болгон айыл чок чорукна шыгыг кыжа-нышкын болуп турар.

Мурнуу-Чөөн Азиянын чур-ттарынын тайбынче, оомургалдыг турарынын болгон надынга-да амыктыг нады амылда-жылаа чүткүп салып турар-жы, дүшкүрүлгө чоруну ношалаарыны чөп амырынче утгалган дугурулгаларын ам-дызында чөп ап шыла-ваанар деп, документте де-мдеглээн.

Мурнуу-Чөөн Азиянын баг-чурттарынын аразында тай-быннын, оомургалдыг болгон нады амылдажыгынын эрге-ажыктарына база бүгү-нүгү тайбынчы эрге-ажыктарына таарыштыр айтырынын шит-пирлээниг бөдүрүн салыш-кынын киирер органы делегей интимилиге бээр төл-дөз, КНО-нуң элчеглиг сес-сиясы сентябрь 16-да Нью-Йоркка амыттынар Кол Асса-мблеяныга ол айтырынын чу-галамыр кылдыр тургузарын бижиктиг авторлары эргемки чугула деп санаан.

Ангеланын, Афганистаннын, Болгариянын, Венгриянын, Вьетнамын, ГДР-нин, Куба-нын, Могол Арат Республика-нын, Мозамбиктин, Лаостун, Йемен Улус-Демократтыг Рес-публиканын, Никарагуанын болгон Сейшель ортулуктар-нын төлөөкчилери чагага ат салганнар.

Мурнуу-Чөөн Азияда байдал чугалажыгынын чугулазы Каттышан Штаттарынн ленинчи гегемонист-биле эил-лелденип алгаш, ол кавыгын чурттарына бөдүрүн тура-со-руун доңаштырар, оларын аразында чорудушкан чингил-дир, Пол Поттун кем-буруу-луг болуун дүжүр онташ, камчул улустун чорудуп ту-рары тайбын, тургузушкуну ууер дээр орадажыгынын на-рынын куштеленинч уга-мында болгондун деп, КНО-нун бөлүктөрүнө оонадап де-мдеглөп турар.

В. ВАСИЛЕЦ,
СЭТА-нын мого.

КАДЫ АЖЫЛДА ЖЫЛГА

ПРАГА. Улут хөмчөмдүг дөрүкү миллион тонна уу-т хоолаларын совет чачыкы-ларже Хомутов хоорайда хо-дала-пркат заводунун коллек-тивни чүдүрүп чоруткан. Ону хообаштыр ол бөдүрүлгө массалыг митинг болгон. Алаа чүе чугалаан ажылчынары, бөдүрүлгө удуруттулары, за-вөдтун партия организация-зынын төлөөкчилери завод-тун мурунга өдүленин кал-бак перспективаларын ажит-кан Совет Эвилелин-биле ка-ды ажылдажыгынын чугулазын оонадап демдеглээн. Совет өк-нүктөрүн чачыларын мөбөт сөктар-даа чогуур үезинде болгон шынарыг күсөдир деп бүгү коллективни шит-пирлинин олар балыткан.

Хомутовтун хоол-пркат-тары ССРЭ-ге 1940 чылдын төнтүзүндө бээр салып кел-ген. Ол хоолаларын Сибирь-нин, Ортаа Азиянын, чур-тту Европада кезээнин нефть болгон газынын он-он магис-тралдарынын оруктарына шөйгөн. Ол хоолаларын «На-йрал» дээр нефть дамчыкы-чызын, «Акы-дунма» бээр дээр газ дамчылыгынын ту-дарыг кааба-биле ажыг-лаан, ол дамчыкычыларын таварты Совет Эвилелинде нефть биле газ социалист чурттарже барып турар.

БУДАПЕШТ. Венг мет-ал-луртар чылдын баштайгы чартында ажыл-ажыгын түн-нелерин үндүргөн. Бүдүр-гөлерин коллективтери оона-даларын чөдөшкенин бот-таштырып, партиянын XII съездинде болгон фашист электораттерден Венгрияны хостаанынын 35 чылдагы алдар кылыр аман белиг хү-лөөдөрин алдары-биле күсөткен. Венг металлур-тар чуртка 2 миллион тонна чыгым канын берген, акы-дунч социалист чурттарже продукцияны ууру сазар оонадаларын дөдүр күсөт-кен.

БЕРЛИН. Плауэнде «Пла-мат» дээр парлар машиналар

заводунун коллектив харым-салгалыг экспорт чачын кү-сөдүп киришкен. Ол завод Лейпцигтик «Полиграф» ком-бинатынын составында бас-таап турар. Бо чылдын төн-чүзүгө чедир ол бөдүрүлгө дашкын чурттарже амы-уеин 20 ажыг типографиз-машиналарын салып үндүр-гөн, оларын түс буруу шакта 60 миң чедир электораттар парлар шыдаар аралыг. Ол машиналарын хей тургузуу Совет Эвилелинин типогра-фияларинче чорудар.

«Полиграф» комбинаттын белектерин парлар маши-налар Москванын «Прала» болгон «Амык гвардия» дээр ном парлажыгынын чө-лөрине, Киевтин, Ташкент-нин, Тбилисинин, Минсктин болгон Риганын типография-ларында чөдөшкенин ажы-латтынып турар.

(СЭТА).

лаарын күрүнө секторунун ажылын өкөлдүн, социали-ст деп каттыштырылганын чурттары-биле кады ажыл-дажыгынын калбартын турган боттадыра чогуур деп, резо-люцияларда чугалаан.

Америк империализмин Индия океанда бөдүрүн шер-гилерин саны болгон күчү-зүн улам нөмөй өстүрүп ту-рарын съездин делегаттары бурту, шакпаш, ук шергил-ерин ол каны деви-сизирден үн-дүрө бөрин болгон Диего-Гарсия ортулукта америк шер-иг баазаларын чок кылдырып четкен.

Индия океанын бөк-чөпсөк чок деви-сизирден оок бөд-дүрүлгөн айтырылганын талазы-биле делегей конфе-ренциянын Антананариву-та чылдырар дугайында Ма-дагаскар Демократтыг Рес-публиканын президентин Д. Ра-ираванын савалын съезди-нин киржичилери деткен.

ДУРЖУЛGAZYH

Боттуг социализмин деле-гейинде улустарын эң-найы-ралынын тургусканын бол-гон сайырааны-социалист, пролетарж интернациона-лизмин принципни удурутла-болдурган эрге-чачыгында ту-рар коммунист болгон ажылчы партияларын амыс-ажыл-чорудулазын эң чу-гула түшөөдөрүнн бирээсин.

Ол принципти керек кыры-да боттадыры деп чүл? Нини энес сөргөтгалар дээр демоселе бүгү чурттарын ажылчы аныгынын комму-нистерин чангыс эң-сөткө-дө боуп каттыжар, олар-нын талазында национал хос-талга болгон социал дешил-те дээр, чөпүт демократтыг болгон дээр улустарын де-мисизин деткирер. Дөй эге-дөй акы-дунма партияларын эң тура кады ажылдажыг-лаан чорударда ажылчы чон-нарын национал болгон ин-тернационалдыг эрге-ажы-ктарын малап дүштүрүр поли-тикаын чорудары—ол бүгү болза пролетарж интерна-ционализмин боттамыз.

В. И. Ленин кажан соци-ализм чыгыс чуртка эвес, а харын элзэн хей бөлүк чур-ттарга керек кырында тургу-тунаш, бүгү делегей төгү-зүнө шитпирлелик фактор аларганда делегейин револю-люсчу чорудулазын хөг-жүдөзгө пролетарж ин-тернационализмин ужу-д-дузун кайы хире улуг болу-бөрин баш бурунгаар кы-руп турган.

Интернационализм эвези-санын коммунистерин на-дел-диг турганында социалист-дем каттыштырылганын эң-дөй надылар болгон би-ле улустарын төлөөкчилери —олон миллион ажылчы чон-нарын хам бөдүрүн бол-гон, ажыл-чачынын норми-чөжө кылдыр хулурулганы улустарын интимилиг ме-дере-диге бөдүрү революсчу эр-гиле болуп, бистин бөмбүр-эвезинин улустарын келер үеде найралынын болгон бот-боттарыга дузалажыг-ла-зынын үлөтөр-чөжө апарган.

Коммунист болгон амыг-тын партияларын удуруткуч-ларынн медегелдеринден алган көргө, хөгжү-дө-дө социалист ооруун шилки алган улустарга ол шу-гунуу амыгдан кылдыры-га ССРЭ-де социализм тур-гузушкунун дуржулазын улуг ужу-д-дузалиг болуп ту-рар. Ол дуржулазын болгон социализм тургузушкунун шити хоолаларын база ук

АЖЫГЛАВЫШААН

тарынн аразында национал харысалаар талазы-биле оон политиказын бөрөккатыг электораттар каржы-биле дажылдаш турал оон шит-пирли-биле амыг эрлп шы-даан.

Социалист дем каттыш-тырылганын чурт бөдүрү-дө надыларын чөпсөткө-дө килин болгон чөккөшкөжы-нынын, акы-дунма партиялар-нын национал айтырылганын оварычылдыг болгон ийк бо-дөмчөлүгү хөгжүшкүн соци-алист дем каттыштырыл-ганын бүгү надыларынн болгон бөк аймак-оок ул-устарынн социалист утка-шынарга тургузулганыга болгон чөккөшкөжыгыгга бааза болуп турар.

Социалист интернациона-лизмин принципни амы-дыралга боттамышкынын

ИНДИЯ БАЙЫРЛАП ДЕМДЕГЛЭЭН

ДЕЛИ. (СЭТА). Индиянын хамаарышпас чорунун 33 чылдагы тураскааткан мас-салыг митинг төгүдүг Кызыл форттук хандарынын баарыга болгон. Премьер-министр Индира Ганди республиканын үш өнүкү национал туугн кудүргөн. Индия-нын бүгү улустар-биле тайбынга болгон найралга чурттар, оларын-биле ажык-тыг кады ажылдажыгынын калбартын деп чүткүлүгүн дугайын ол чымчандар му-рунга чугалаанга оонадап демдеглээн.

«Бистил-биле кожа чурттарже найралдын хо-дун база стунуп турар бис. Индия шы-каш мындыг чуртту корудуп шыдааттар бис деп оларын аразында кым-даа кор-дал база салышкан» деп, Индира Ганди медеглээн. Бөдүрүн хамаарышпас чоруту-болгон бот-эргезин камгалаарын, да-нактаран кыжанышкыныга ууруланыштыр туржунга чурттуу белегин индий ча-зактын баштынын оонадап демдеглээн.

Бөк-чөпсөктө өндөре бөдүрүн улам-чылап база Индия океанын милитарист-турарынын уламчылдыг делегей байдалы-нын чингиленишкенин дугайыг пре-мьер-министр сагышсыралын нагерегелген. Ол бүгү чурттар Индияга амыл бөдбөй барып шыдаас деп ол демдеглээн.

Хамаарышпас чорукту чылдарында республиканын чөдүр алган ажык улуг депшилгезин демдеглээн, оон-биле кады премьер-министр сөөлүг үеде чуртту чачык шиттарынна национализмин хөм-нөрин күштелденип, шажын-бөбүнө кү-штеринн ишкейжанын айткан. Реак-циянын чингиленишкенин шитпир-лиг өйтүр шажышкынын бөрөгө Инди-ра Ганди чөнүп кылганар.

Хамаарышпас чорутуу өнөт хобаш-тыр байралдарга совет хей-интинин делегациязы, өскө-даа даштым делег-ациялар киришкен.

УЛУГ БАЗЫМНАР

ПНОМПЕНЬ. (СЭТА). Бы-рып өдүрүчүлүгү деви-сизир бө-лүктү дүжүр оонтаанын соонда бөдүр чачын чыл дур-гуулаз улусчу Кампучиянын наймысалы — Пномпөнге революсчу эрге-чачыглар улус чырышкынынын сис-

темазын катал тургузар бол-гон быжыглар талазы-биле дыка улуг базымнарын кыл-ган.

Хөөрайда 700 ажыг эге-пкөдөр, үш ортук өрө-диге чери ажиттыган, оларда 43 миң ажыг сургуу-лар өөрөнгө турар. Чуртту бичин чаш хамаатыларына урутарынн он бир салдарын ажыдып берген. Бирик билбес чорутуу уукуртал талазы-биле улуг ажылды чорудуп ту-рар. Наймысалда 270 бөлүк-тер ахылдай берген, мынд хөөрайын барык беш мун чурттууларын бистилерин үнеленирин шигеэдип ап турар.

АКШ: эң консервативтиг программа

Августун 11-ден 14-ке че-дир Нью-Йоркка АКШ-тын де-мократтыг партиянын съезди-нин болуп өрткөн. Ук партия-дан президент болуп кижини кандидатуразын дешилди үн-дүр сөргөтгал ол съездинин ажылын Американын хей-ни-лизи улуу-биле собуурган тур-ган. Оон мурунда улусту чугалажып турган ишкан, президентин кандидатура-зынга Ак бажынын амыг эвез Дж. Картер дешилтүргөн. Ол демократ партиянынн база бир төлөөкчиси болуп, пре-зидент болуун күзөөн сенатор Э. Кеннедин бадылаанын аамы-биле ашкан.

Дж. Картер 60 чылдын мө-дөй 4-те болуп президент сой-гулаларыга республиканын партиянын төлөөкчиси, Р. Рейган-биле кады киир. АКШ-та ийк улуг партия болуп де-мократтар болгон республи-калчылар партияларынн ка-быланын төлөөкчиси чычан президент аларын сонгуда-лар көргүзүр. Демократтарын съездин Дж. Картерин сүм-еэлиг бөдүр вице-президен-

тиги кандидатуразын база ба-дылаан. Амыг үеде ол эрге-ду-жалда олар У. Мондейдин кандидатуразын киирген.

Демократтыг партиянын сонгуда мурунунд платформа-зы болуп партиянын национал комитетинин Дж. Картерин административиянын айтмыш-кы-биле ахылда кылган төлөөкчиси сөөлү бадылаан. Ук платформанын (програм-маны) оонадалап турар чүдү болза мынд милитарист, да-ймызрак утанышкынын ажит-чажыт чогу-биле киир-гени болур. Делегей байдалы дүшкүрүлгөдөр, чачыр-лышкынын бөдүрбас болгон бөк-чөпсөктө эндөре бөдүрүн уламчылдар дээр АКШ-тын амыг административиянын боттадыры турар дашкын политика ол программаны документте дозуу-биле иле-реттиг.

Демократтарын программа-зы адродт чөпсөктин чаа сис-темазын, оон шитинде Совет Эвилелинин деви-сизирде объектилерин бөмбөлөргө таарыштырган «МХ» деп чаа ракеталарын бөдүрүн улам калбартып сөргөтгал дүштүр-түнгөн. Америянын амыг президентин Картерин чөк-та чаа чылдарын 59 дугаарыг директивасында «МХ» раке-таларын көчүт чугулап кө-рүп турар.

Демократтарын съездин чөпсөктөнишкенин улам күш-телдирлелиг кичээтеини ут-ландырган, ажылды чонна-рын амырал байдалын эки-жидерин ахыл чок ки-жидерин санын кыжылар ду-гайында мөң мурунда чөпү турган чугулан шутт сөска-кан. Ол бүгүн түнөп кө-төп, Америянын «Финансе-фил Инктайер» солуну; «де-мократтарын амыг програм-мазы дээр 1932 чылдан бөөр көстүп көрбөн эң-не консер-вативтиг, эң-не чылды калган программа-дыр» деп бижөн.

Картерин административия-зын амырал программаны бадылап алган, чындажык ону америк чон ноябрь 4-те сонгуда хууула буруу-биле чүдүдүзүп деткир бе деп айтыр амы дээринде бил-дирик. Чактын авантюрист дашкыч политиказы, чуртка амыралга чугула херектиг барзанынын өртө-үнеленип доктаамал утгалып, амыг чок кижилерин санынын чыл келген турум көрүлөп овары болгон оон-даа өскө берге-дөшкенин Картерин талаа-га америк чонуну бөдүрелин кошкаткан.

Дж. Картерин административия-зын ол бергедөшкенин республиканын партия, оон өмүзөөдөн президент болуун кордан турар. Р. Рейган көчүт өлгөт кылдыр ажитчыл турар. Инчалдажык бо партиянын программаны, баа-да демократтарынн шы-каш, чөпсөктөнишкенин кал-бартыны утгалган. Инчан-гад бөдүрүн ишкейлиг чон оон чүрөни ишкейлиг турар. Ол бүгүн уламчыл АКШ-тын чон сонгудажаа кно-жир күзөп чок бөдү турары таарыла эв.

Н. СЕТУНСКИЙ,
СЭТА-нын мого.

